

Sygn. akt I C 597/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

17 stycznia 2019 roku

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Izabela Foksińska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Grażyna Kosecka

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2019 roku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.**

przeciwko **A. W.**

o zapłatę

na skutek zarzutów pozwanej od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym

I. uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie w dniu 9 sierpnia 2018r. w sprawie o sygn. akt I Nc(...);

II. zasądza od pozwanej A. W. rzecz powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 2.222,60 zł (dwa tysiące dwieście dwadzieścia dwa złote i sześćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 lipca 2018 roku do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanej A. W. na rzecz powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 536,57 zł (pięćset trzydzieści sześć złotych i pięćdziesiąt siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nakazuje pobrać od powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie) z zasądzonego na jej rzecz w pkt II wyroku roszczenia kwotę 30,34 zł (trzydzieści złotych i trzydzieści cztery grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych,

VI. nie obciąża pozwanej A. W. nieuiszczonymi kosztami sądowymi,

VII. zwraca powódce (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B. ze Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie) kwotę 20 zł (dwadzieścia złotych) tytułem nadpłaty odpłaty sądowej od pozwu.

Sygn. akt I C 597/18

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. wniosła w dniu 30 lipca 2018 roku pozew przeciwko A. W., domagając się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 3.922,60 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że pozwana - poprzez podpisanie weksla dnia 12 kwietnia 2018 roku - zobowiązała się do zapłaty bez protestu do dnia 23 lipca 2018 roku kwoty wskazanej w wekslu, tj. 3.922,60 zł. Powódka wezwała pozwaną do wykupu weksla, jednak do dnia złożenia pozwu pozwana nie dokonała zapłaty.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 9 sierpnia 2018 roku sygn. akt I Nc (...) Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie nakazał pozwanej A. W., by zapłaciła na rzecz powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 3.922,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 lipca 2018 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu w wysokości 667,00 zł.

W zarzutach od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym pozwana A. W. wniosła o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu wskazała, że wątpliwym jest uprawnienie powódki do uzupełnienia weksla oraz uzupełnienie weksla zgodnie z deklaracją wekslową, albowiem nie została ona przedłożona do akt sprawy. Pozwana wniosła o przeniesienie sporu na płaszczyznę stosunku podstawowego. Nie zaprzeczając zawarcia umowy pożyczki z powódką wskazała, że niektóre postanowienia umowy pożyczki jako niezgodne z przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego są nieważne oraz nie wiążą jej jako konsumenta, ponieważ nie zostały uzgodnione indywidualnie i kształtują jej prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy. Dotyczy to przepisu przewidującego prowizję za udzielenie pożyczki, która nie powinna być ustalana w sposób ryczałtowy a odzwierciedlać rzeczywiste koszty poniesione przez pożyczkodawcę. Tymczasem powódka nie przedstawiła sposobu kalkulowania wysokości opłat. W niniejszej sprawie ustalono ją na kwotę 500 złotych, co stanowi 1/4 kwoty pożyczki i tym samym stanowi obejście przepisów o odsetkach maksymalnych.

Postanowieniem z dnia 25 września 2018 roku Sąd zwolnił pozwaną od kosztów sądowych w całości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. W. w dniu 12 kwietnia 2018 roku zawarła z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B. umowę pożyczki nr (...). Całkowita kwota pożyczki wyniosła 2.000 złotych i została przekazana na konto A. W.. A. W. zobowiązała się łącznie spłacić kwotę 4.100 złotych w 24 miesięcznych ratach po 170,91 zł każda, płatnych do 12-go dnia każdego miesiąca, poczynając od maja 2018 roku. A. W. w związku z udzieleniem pożyczki zobowiązała się zapłacić: 2.000 zł kapitału, 400 zł odsetek, 500 zł prowizji za udzielenie pożyczki oraz 1.200 zł prowizji za zarządzanie pożyczką.

(umowa k. 47-48)

Każda ze stron mogła wypowiedzieć umowę z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia.

(umowa k. 47-48)

Zabezpieczeniem pożyczki był weksel in blanco „nie na zlecenie” wystawiony i podpisany przez pożyczkobiorcę.

(weksel k. 5)

Jednocześnie w dniu 12 kwietnia 2018 A. W. podpisała deklarację wekslową wskazując, że weksel in blanco jest zabezpieczeniem zwrotu pożyczki udzielonej jej przez (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. Upoważniła w niej pożyczkodawcę do wypełnienia weksla in blanco na sumę odpowiadającą zadłużeniu z tytułu pożyczki, uzupełniania dat i miejsca płatności oraz opatrzenia go klauzulą „bez protestu”.

(deklaracja wekslowa k. 49)

A. W. po zawarciu umowy i otrzymaniu od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. 2.000 zł pożyczki na poczet pożyczki dokonała wpłaty jednej raty w wysokości 170,91 zł.

(okoliczności niesporne)

Pismem z dnia 16 lipca 2018 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. wypowiedziała umowę pożyczki ze skutkiem natychmiastowym oraz wezwała A. W. do zapłaty kwoty 3.922,60 zł i wykupu weksla do dnia 23 lipca 2018 roku.

(wezwanie k. 6,

wypowiedzenie umowy z potwierdzeniem jej odbioru k. 50-51)

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. wypełniła weksel in blanco wystawiony przez A. W. na kwotę 3.922,60 zł i opatrzyła go datą płatności 23 lipca 2018 roku.

(weksel k. 5)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedłożone przez powódkę. Okoliczności faktyczne nie budziły wątpliwości, albowiem pozwana nie zakwestionowała twierdzeń powódki.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w znacznej części.

W związku z tym, iż roszczenia zawarte w pozwie powódka wywodziła z weksla, wyjaśnić należy, że weksel własny jest papierem wartościowym sporządzonym w formie określonej ściśle przez ustawę z dnia 28 kwietnia 1936r. Prawo wekslowe (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz. 160), zawierającym bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy weksla do zapłacenia określonej sumy pieniężnej we wskazanym miejscu i czasie i stwarzający bezwarunkową odpowiedzialność wystawcy weksla i innych osób na nim podpisanych. Zobowiązanie wystawcy weksla ma przy tym, co do zasady, charakter abstrakcyjny. Ustawowe elementy weksla własnego określa art. 101 Prawa wekslowego.

Złożony przez powódkę weksel posiada wszystkie cechy, o których mowa w art. 101 Prawa wekslowego, w związku z czym jest ważny i kreuje zobowiązanie wekslowe. Został jednak wystawiony przez pozwaną jako weksel in blanco, w celu zabezpieczenia wierzytelności powódki z opisanej wyżej umowy pożyczki, a następnie wypełniony stosownie do postanowień umownych i deklaracji wekslowej. Taki weksel jest ściśle związany z dodatkową umową zawartą między wystawcą a remitentem weksla, będącą umową pozawekslową, która wskazuje w jaki sposób weksel może być wypełniony. Tym samym uznaje się, że weksel in blanco nie posiada charakteru dokumentu abstrakcyjnego, a więc umieszczenie przez wystawcę podpisu na wekslu nie stanowi w tym przypadku wyłącznej przyczyny i podstawy zobowiązania wekslowego, a samo zobowiązanie wekslowe nie jest oderwane od stosunku podstawowego. Dlatego też wystawca weksla może bronić się w procesie wytoczonym mu przez remitenta zarzutami wynikającymi ze stosunku podstawowego. Przedmiotem rozstrzygnięcia sądu jest jednak wówczas nadal roszczenie wywodzone z weksla, a nie ze stosunku podstawowego, na zabezpieczenie którego weksel został wystawiony. Wystawienie i wręczenie wierzycielowi weksla gwarancyjnego ma bowiem na celu to, aby wierzyciel, w razie niezaspokojenia go w umówionym terminie płatności miał prawo skarżyć dłużnika na podstawie wręczonego mu weksla, zamiast skarżyć go na podstawie zasadniczego zobowiązania. Zarzuty dotyczące samego stosunku podstawowego mogą być podnoszone w ramach rozpoznawania żądania opartego jedynie na płaszczyźnie wekslowej, a sąd, o tyle tylko sięga do łączącej strony stosunku podstawowego, o ile bada prawidłowość wypełnienia weksla in blanco z deklaracją wekslową. Wyrok uwzględniający takie powództwo jest wyrokiem odnoszącym się do roszczenia wekslowego, chyba że (np. wskutek wykazania w toku procesu, że roszczenie wekslowe nie istnieje) powód zmieni podstawę faktyczną swego żądania.

Ponadto, jak trafnie wskazuje się w orzecznictwie sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego, w procesie wekslowym dowód przeciwny, a więc nieistnienia wierzytelności ze stosunku podstawowego, zostaje przerzucony na pozwanego, a to w związku z domniemaniem istnienia tej wierzytelności, która powstaje na skutek wystawienia i wydania weksla. Powód nie jest zatem zobligowany do wykazania zasadności dochodzonego roszczenia na płaszczyźnie umowy łączącej strony (por. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967r., sygn. III CZP 19/66, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2010r., sygn. IV CSK 109/10, wyrok Sądu Apelacyjnego

w Łodzi z dnia 29 lipca 2016r., sygn. I ACa 126/16 oraz z dnia 16 marca 2016r., sygn. akt I ACa 510/15, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2013r. sygn. I ACa 114/13).

W ocenie Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie do kwoty 2.222,60 zł. Do tej wysokości sumy wekslowej pozwana zobowiązana jest wekslowo względem powódki. Na kwotę tę składa się niezwrócony kapitał i odsetki kapitałowe.

W okolicznościach sprawy najistotniejsze znaczenie, przesądzające o wzajemnych roszczeniach stron, ma umowa pożyczki z dnia 12 kwietnia 2018 roku. Strona powodowa, występując z powództwem przeciw pozwanej, powoływała się na powyższą umowę i w toku postępowania udowodniła fakt jej zawarcia, treść oraz wykonanie swego zobowiązania, a mianowicie przekazanie pozwanej tytułem pożyczki kwoty 2.000 zł.

Pozwana podniosła zarzuty ze stosunku podstawowego, które w jej ocenie, miały rzutować na ocenę istnienia zobowiązania wekslowego. W zarzutach pozwana de facto nie kwestionowała faktu zawarcia umowy. Podniosła zarzut nieprawidłowego wypełnienia weksła in blanco, sprzecznie z deklaracją wekslową. Postępowanie dowodowe częściowo potwierdziło te zarzuty.

Podniesienie zarzutu wypełnienia weksła in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową skutkuje zawężeniem granic odpowiedzialności wekslowej do takiej, jaką ponosiłby wystawca weksła, gdyby weksel został wypełniony zgodnie z łączącą strony umową. Zarzut ten niweluje więc w znacznej mierze między stronami stosunku podstawowego abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego.

Z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego wynika, że strony w dniu kwietnia 2018 roku zawarły umowę pożyczki (kredytu konsumenckiego) co do kwoty 2.000 złotych (kwota faktycznie przekazana do dyspozycji pozwanej). Za udzielenie tej pożyczki powódka naliczyła prowizję za udzielenie pożyczki w wysokości 500 złotych oraz prowizję za zarządzanie pożyczką w wysokości 1.200 złotych.

Zgodnie z art. 720 kc, przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 993 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności między innymi umowę pożyczki. Z kolei zgodnie z art. 58 § 1 i 2 kc nieważna jest czynności prawna mająca na celu obejście ustawy i sprzeczna z zasadami współżycia społecznego a jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Pozwana wskazała, że prowizja za udzielenie pożyczki i prowizja za zarządzanie pożyczką pobierane przez powódkę są rażąco zawyżone i nieadekwatne do świadczenia pożyczkodawcy.

W ocenie Sądu, umowa będąca podstawą wypełnienia weksła in blanco, jest nieważna w części, mianowicie co do postanowień w zakresie wymienionych prowizji, z uwagi na to, że postanowienia te naruszają zasady współżycia społecznego oraz mają na celu obejście prawa.

Aby zapobiegać negatywnie ocenianemu zjawisku lichwy, ustawodawca polski wprowadził instytucję pozaodsetkowych kosztów kredytu w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim. Niezależnie od wskazania normatywnego wzoru ich obliczania, ustalono też, że w całym okresie kredytowania nie mogą one przekroczyć

całkowitej kwoty kredytu. Instytucją zapobiegającą zjawisku lichwy jest też określenie wysokości odsetek maksymalnych w art. 481 § 1 i 2 kc.

W ocenie Sądu, koszty pozaodsetkowe, którymi pozwana została obciążona są nadmiernie wygórowane. Takie stwierdzenie wynika z prostego zestawienia sumy kosztów (1.700 zł) a wartością odsetek umownych będących wynagrodzeniem za korzystanie z kapitału (400 zł). Ocena tej relacji jednoznacznie prowadzi do wniosku, iż powódka zmierzała do osiągnięcia celu, który stoi w sprzeczności z innym celem wynikającym z systemu ochrony konsumenta między innymi zakazem lichwy. Innymi słowy gdyby godzić się na warunki zaproponowane w treści umowy z dnia 12 kwietnia 2018r., to trzeba byłoby jednocześnie uznać za iluzoryczne rozwiązanie wynikające z treści art. 359 kc, a także przepisu art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim.

Choć pozaodsetkowe koszty kredytu nie przekraczają limitów określonych ustawą o kredycie konsumenckim, to można je uznać za niezgodne z prawem. W ocenie Sądu naliczenie pozaodsetkowych kosztów kredytu zgodnie z art. 36a ukk będzie zawsze zgodne z prawem i zasadne. Art. 36a ukk ustanawia bowiem jedynie limit tych kosztów, powyżej którego konsument nigdy nie będzie nimi obciążony (art. 36a ust. 3 ukk) i stanowią one świadczenie nienależne. Jednak sam fakt, iż pobrane przez powódkę prowizje ich nie przekraczają, nie oznacza, że w konkretnym wypadku nie są sprzeczne z prawem czy zasadami współżycia społecznego, nie mają na celu obejścia prawa bądź nie mogą zostać uznane za naliczone na podstawie niedozwolonych klauzul umownych. Zatem sama wysokość tych kosztów (poniżej ustawowej górnej granicy) musi być poddana ocenie czy to z punktu widzenia przepisów art. 58 § 3 kc lub przepisu art. 385¹ kc. Taka też jest utrwalająca się linia orzecznicza w sądach powszechnych.

Mając na uwadze powyższe należało stwierdzić, iż wartość pozaodsetkowych kosztów wskazana w umowie między stronami, mianowicie prowizji, jest niezgodna z treścią art. 58 § 3 kc, gdyż narusza zasady współżycia społecznego oraz zmierza do obejścia przepisów o zakazie lichwy.

W związku z udzieleniem pożyczki powódka związała zobowiązanie się pozwanej do zapłaty wysokiej prowizji, która co prawda nie przekraczała limitu ustawowego, ale niemalże była mu równa. Podkreślić przy tym należy, iż pozaodsetkowe koszty kredytu, to wszystkie koszty, które ponosi konsument w związku z umową kredytu, z wyłączeniem odsetek (art. 5 ust. 6a ukk). Są to więc również koszty związane z obsługą kredytu i windykacją należności (z wyłączeniem kosztów sądowych i egzekucyjnych). Pobranie tych kosztów w wysokości maksymalnej już przy zawarciu umowy może więc świadczyć w istocie o lichwiarskich charakterze pożyczki, zwłaszcza gdy (...) tak zawartej umowy znacząco odbiega od (...) umów zawieranych w rzetelnym obrocie bankowym i aktualnego poziomu stóp procentowych.

Pełnomocnik powódki wskazywał, że pobrane przez pożyczkobiorcę prowizje nie przekraczają maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu, ustanowionym przez ustawodawcę w art. 36a ukk, w związku z tym nie mogą być uznane za niezgodną z prawem praktykę.

Ani ustawa o kredycie konsumenckim, ani ustawa prawo bankowe nie definiują pojęcia „prowizji”. Także w literaturze prawniczej nie ma zgodności co do treści tego zwrotu. Uważa się, że mają one charakter wynagrodzenia za dokonanie konkretnej czynności, np. bankowej, jednakże nie w znaczeniu wynagrodzenia za oddanie kapitału do dyspozycji pożyczkodawcy (gdyż tę rolę spełniają odsetki kapitałowe, stąd potrzeba ograniczenia ich wysokości na stosunkowo niskim poziomie), ale wynagrodzenia za konkretną czynność, np. zawarcie samej umowy.

Strona powodowa wskazała w umowie wartość prowizji, nie wyjaśniła jednak według jakich kryteriów sumy te zostały obliczone, ustalone. Zdaniem Sądu, konsument ma prawo wiedzieć jaka potrzeba stoi za wysokością prowizji, zwłaszcza że suma prowizji (1.700 zł) w relacji do sumy pożyczki (2.000 zł) nie jest niska. Bez znaczenia pozostaje w tym względzie fakt, iż art. 36a określa sposób ustalenia owej sumy. Oznacza to bowiem tylko tyle, że sumy te nie mogą przekroczyć pewnej wysokości nominalnie. Jednakże nie pozbawia to konsumenta uprawnienia do poznania swojej sytuacji prawnej w sposób rzetelny i przejrzysty. Skoro jednak umowa tego nie określa, to jest to kolejny argument przemawiający za potrzebą, koniecznością wręcz, oceny prowizji jako nielegalnego warunku umowy.

Podniesiony przez pozwaną zarzut wygórowanej wysokości prowizji za udzielenie pożyczki i zarządzanie nią należało w ocenie Sądu uznać w pełni za zasadny. Toteż żądanie przez powódkę kwoty 1.700 zł tytułem prowizji przy sumie udzielonej pożyczki w kwocie 2.000 zł jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Prowizje te są rażąco wygórowane, a ich zastrzeżenie w takiej wysokości nie ma żadnego uzasadnienia w rzeczywistej wysokości opłat ponoszonych zwykle za czynności związane z udzieleniem i obsługą pożyczki. W ocenie Sądu omawiane prowizje nie były wyłącznie ekwiwalentem za udzielenie i obsługę pożyczki, a stanowiły dla powódki dodatkowe wynagrodzenie za udzielenie pożyczki, pełniąc faktycznie funkcję dodatkowych odsetek, a zatem ich wysokość podlega ocenie również na podstawie przepisu art. 359 kc. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, Sąd uznał, że stosowany przez powoda zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich prowizji, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ kc), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 3 kc). Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Wobec braku przepisu przewidującego inny skutek zastrzeżenia zawyżonych opłat dodatkowych – jest ono nieważne, a zatem Sąd nie mógł uwzględnić żądania w tym zakresie. Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wielokrotnie wyrażony w orzecznictwie. Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela przytoczone wcześniej stanowisko, że postanowienia umowne, wprowadzające wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 r., V ACa 622/14; wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 2016-01-21, sygn. akt III Ca 1712/15). Biorąc pod uwagę wielkość prowizji za udzielenie pożyczki i obsługę pożyczki w stosunku do wielkości udzielonej pożyczki i czasu na jaki została ona udzielona, należy uznać prowizję za udzielenie i obsługę pożyczki za wygórowane i tym samym zawierające w sobie nadmierny element obciążenia pożyczkobiorcy, prowadzący do zachwiania równowagi stron stosunku zobowiązaniowego, co pozostaje w sprzeczności z zasadą swobody umów, o której mowa w art. 353¹ kc. Wobec tego, że zasady współzycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ kc w zw. z art. 58 § 2 i 3) w/w umowa również z tego powodu jest częściowo, bezwzględnie nieważna w omawianym zakresie na podstawie art. 58 § 1 kc w zw. art. 58 § 3 kc. Zarówno art. 353¹ kc, jak i art. 58 § 1 i 2 kc w sposób jednoznaczny zakreślają bowiem granicę, w jakich strony mogą dokonywać czynności prawnych. Prawo chroni uczciwość obrotu i zabrania rażącego naruszania reguł słuszności kontraktowej. W niniejszej sprawie strona powodowa wypełniła weksel in blanco na sumę uwzględniającą zobowiązanie wynikające z klauzul, które dla konsumenta są niewiążące. Wypełniła zatem weksel na sumę przewyższającą zobowiązanie wynikające ze stosunku podstawowego.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd uznał, iż zapisy umowy pożyczki z dnia 12 kwietnia 2018r. w części omówionej wyżej są nieważne z mocy art. 58 § 3 kc. Już tylko na marginesie wypada zaznaczyć, iż Sąd w zakresie ustalenia nieważności czynności prawnej ma obowiązek działania z urzędu. Jak powszechnie przyjmuje się w praktyce orzeczniczej czynność prawna zmierza do obejścia ustawy wówczas, gdy strony poprzez dokonanie określonej czynności prawnej dążą do wywołania skutku zabronionego przez prawo, to jest skutku związanego z innym zachowaniem, zabronionym przez prawo. W tym zakresie Sąd oddalił powództwo. Reasumując, pozwana winna zapłacić powódkę kwotę 2.222,60 złotych (3.922,60 zł – 1.700 zł) z tytułu zwrotu otrzymanej kwoty pożyczki i umownych odsetek kapitałowych.

W konsekwencji pozwana jest zobowiązana wekslowo tylko w takich granicach, w jakich istnieje wierzycelność ze stosunku podstawowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 r. II CKN 25/00 OSNC 2001/7-8/117). Co za tym idzie, pozwanej nie obciąża obowiązek uiszczenia na rzecz powódki wszystkich wynikających z tej umowy świadczeń, a jedynie zwrot otrzymanego faktycznie świadczenia i odsetek kapitałowych.

W ocenie Sądu, kwota ta również może być zasądzona na podstawie przedstawionego przez powódkę weksla. Zgodnie z treścią deklaracji wekslowej weksel zabezpieczał między innymi zwrot kwoty pożyczki w wysokości 2.000 złotych i odsetek umownych w wysokości 400 zł. Chociaż zawarta między stronami umowa była częściowo nieważna, to można uznać, że wypełnienie weksla in blanco na kwotę odpowiadającą ważnej części pożyczki mieściło się w

ramach deklaracji wekslowej. Dlatego na podstawie wyżej wskazanych przepisów oraz art. 101 w zw. z art. 10 prawa wekslowego kwotę tę zasądono od pozwanej na rzecz powódki.

O odsetkach orzeczono zgodnie z art. 48 pkt 2 prawa wekslowego w zw. z art. 481 § 1 i 2 kc. Zgodnie z tym pierwszym przepisem, posiadacz weksłu może żądać od zobowiązanego zwrotnie odsetek w wysokości sześć od sta, a przy wekslach wystawionych i płatnych w Polsce, odsetek ustawowych od powyższej sumy, licząc od dnia wykupienia weksła. Z kolei zgodnie z art. 5 prawa wekslowego w weksłu, płatnym za okazaniem lub w pewnym czasie po okazaniu, może wystawca zastrzec oprocentowanie sumy wekslowej. W każdym innym weksłu zastrzeżenie takie uważa się za nienapisane. Stopa odsetek powinna być określona w weksłu, w braku jej określenia zastrzeżenie oprocentowania uważa się za nienapisane. Odsetki biegną od daty wystawienia weksłu, jeśli nie napisano innej daty.

Na gruncie powyższych przepisów wskazuje się, że w przypadku weksli płatnych w oznaczonym dniu oraz w pewien czas po dacie oprocentowanie kapitału, jeżeli zostało przez strony ustalone, musi zostać uwzględnione z góry, przy oznaczeniu sumy wekslowej (wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2010 roku, sygn. akt V CSK 461/09). Wskazuje się przy tym, że w wekslach z oznaczonym terminem płatności wierzyciel może odsetki sam obliczyć i doliczyć do sumy wekslowej z góry, ponieważ wie, za jaki czas się należą i uwzględnić należne odsetki już przy wystawieniu weksła. W ten sposób suma wekslowa będzie odpowiednio wyższa. Jeżeli zaś weksel zawiera klauzule oprocentowania, to musi być ona wpisana na weksłu, przy czym jest to dopuszczalne jedynie w przypadku weksli płatnych za okazaniem lub w pewnym czasie po okazaniu.

W niniejszej sprawie weksel in blanco został wypełniony jako weksel z oznaczonym terminem płatności. Zatem po terminie płatności oznaczonym na weksłu, jego posiadaczowi przysługują odsetki od sumy wekslowej w wysokości ustawowej (art. 48 pkt 2 prawa wekslowego), zgodnie z ogólnymi przepisami prawa wekslowego.

Mając powyższe na względzie, wyrokiem z dnia 17 stycznia 2019 roku, Sąd w pkt I uchylił w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie w dniu 9 sierpnia 2018 roku w sprawie o sygn. akt (...), w pkt II zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.222,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 30 lipca 2018 roku do dnia zapłaty, zaś w pkt III oddalił powództwo w pozostałej części (art. 496 kpc).

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu oparto na podstawie art. 100 kpc, zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

Łącznie koszty procesu wyniosły kwotę 947 zł i obejmowały: wynagrodzenie pełnomocnika radcy pr. 900 zł, opłatę od pełnomocnictwa 17 zł i opłatę od pozwu 30 zł. Uwzględniając stopień wygranej powódki 56,66 % oraz poniesione przez nią koszty procesu – 947 zł, pozwana powinna zwrócić powódce kwotę 536,57 zł ($947 \text{ zł} \times 56,66\% = 536,57 \text{ zł}$).

Powyższą kwotę Sąd zasądził w pkt IV wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych w pkt V znajdowało swoje uzasadnienie w dyspozycji art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. 2018r., poz. 300 ze zm.), a kwota 70 zł stanowi sumę wydatków na opłatę od zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym poniesioną tymczasowo przez Skarb Państwa, która stosownie do wyników postępowania winna zostać ściągnięta od powódki stosownie do stopnia przegranej ($70 \text{ zł} \times 43,34\% = 30,34 \text{ zł}$).

Sąd na podstawie na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 102 kpc nie obciążył pozwanej nieuiszczonymi kosztami sądowymi w części, w jakiej przegrała sprawę. Obciążenie pozwanej kosztami sądowymi w tej części stanowiłoby nadmierne obciążenie pozwanej. Z uwagi na powyższe orzeczono jak w pkt VI.

Na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd – w pkt VII wyroku – zwrócił powódce uiszczonej nadpłatę od pozwu w postępowaniu nakazowym.

ZARZĄDZENIE

1/ (...),

2/ (...).

W., 5/02/2019 roku